

Số: ~~3353~~ UBND-TH

Bình Định, ngày 30 tháng 6 năm 2017

V/v báo cáo sơ kết thi hành Luật
HTX năm 2012.

Kính gửi:

- Thủ tướng Chính phủ;
- Bộ Kế hoạch và Đầu tư.

Thực hiện ý kiến chỉ đạo của Thủ tướng Chính phủ tại Quyết định số 377/QĐ-TTG ngày 29/03/2017 về việc ban hành Kế hoạch và Đề cương báo cáo sơ kết thi hành Luật Hợp tác xã năm 2012; Văn bản số 5082/BKHĐT-HTX ngày 22/06/2017 về việc báo cáo sơ kết thi hành Luật HTX năm 2012, UBND tỉnh Bình Định kính báo cáo như sau:

I. TÌNH HÌNH TRIỂN KHAI LUẬT HỢP TÁC XÃ NĂM 2012

1. Tình hình xây dựng, ban hành các văn bản hướng dẫn thực hiện Luật

Triển khai thực hiện Luật HTX, trong thời gian qua Tỉnh ủy, UBND tỉnh đã ban hành nhiều văn bản chỉ đạo thực hiện như:

- Ban Thường vụ Tỉnh ủy ban hành Chỉ thị số 56-CT/TU ngày 18/8/2015 về việc tiếp tục đổi mới, phát triển và nâng cao hiệu quả hoạt động của các HTX nông nghiệp;

- UBND tỉnh ban hành Văn bản số 5468/UBND-TH ngày 26/12/2013 về việc triển khai Nghị định số 193/2013/NĐ-CP ngày 21/11/2013 của Chính phủ; Văn bản số 2159/UBND-TH ngày 29/05/2014 về việc chủ trương tổ chức Hội nghị phổ biến Luật HTX và Hội thi tìm hiểu Luật HTX; Chỉ thị số 17/CT-UBND ngày 17/11/2015 về việc đẩy mạnh triển khai thi hành Luật HTX; Văn bản số 5954/UBND-TH ngày 30/12/2014 chỉ đạo triển khai thực hiện Quyết định số 2261/QĐ-TTg ngày 15/12/2014 của Thủ tướng Chính phủ về phê duyệt chương trình hỗ trợ phát triển HTX giai đoạn 2015-2020; Quyết định số 597/QĐ-UBND ngày 02/3/2016 về việc kiện toàn Ban Chỉ đạo Phát triển kinh tế tập thể tỉnh Bình Định; Quyết định số 2473/QĐ-UBND ngày 14/7/2016 về việc ban hành Quy chế hoạt động của Ban Chỉ đạo Phát triển kinh tế tập thể; Văn bản số 1559/UBND-KT ngày 07/4/2017 chỉ đạo hướng dẫn tạm thời về sử dụng vốn CTMTQG XDNTM để thực hiện các chương trình hỗ trợ phát triển HTX.

UBND tỉnh thường xuyên chỉ đạo các sở, ngành và UBND các huyện, thị xã, thành phố triển khai thực hiện Luật HTX, đẩy mạnh hoạt động tuyên truyền, phổ biến Luật và các văn bản hướng dẫn, góp phần nâng cao nhận thức về Luật

HTX trong hệ thống chính trị, đội ngũ cán bộ, đảng viên và nhân dân. Trách nhiệm trong tổ chức thực hiện Luật HTX của đội ngũ cán bộ, đảng viên và sự hưởng ứng thực hiện của nhân dân nói chung và thành viên trong các đơn vị kinh tế tập thể nói riêng có chuyển biến tốt, tạo được hiệu quả bước đầu.

2. Công tác triển khai, giám sát thi hành Luật và các văn bản hướng dẫn

a) Tình hình triển khai hướng dẫn và thực hiện công tác tuyên truyền, phổ biến pháp luật về HTX

Từ khi thực hiện Luật HTX đến nay, UBND tỉnh đã chỉ đạo các sở, ngành chức năng đẩy mạnh công tác tuyên truyền, tập huấn triển khai Luật.

- Tổ chức 3 lớp quán triệt và hướng dẫn thực hiện Luật HTX cho cán bộ chủ chốt các HTX, Quỹ TDND, lãnh đạo các phòng Tài chính - Kế hoạch, phòng Kinh tế, phòng Nông nghiệp và Phát triển nông thôn các huyện, thị xã, thành phố. Bên cạnh đó, thông qua các hội nghị, tập huấn cũng phổ biến, tuyên truyền, hướng dẫn các HTX chuyển đổi Luật HTX theo đúng quy định.

- Xây dựng chuyên mục kinh tế tập thể phát định kỳ trên sóng Đài Phát thanh - Truyền hình Bình Định với 36 chuyên mục, đã xuất bản 6 Bản tin kinh tế hợp tác tuyên truyền thực hiện Luật HTX.

- Xây dựng kế hoạch tuyên truyền Luật HTX, kế hoạch phát triển kinh tế tập thể hàng năm và giai đoạn. Xây dựng Điều lệ mẫu tổ chức tập huấn và hướng dẫn các thủ tục đăng ký và tổ chức lại các HTX theo quy định.

- Tổ chức thi viết tìm hiểu Luật HTX trên địa bàn tỉnh. Các HTX đã tham gia tích cực và có chất lượng, kết quả có 10 bài dự thi được chọn tham gia thi Liên minh HTX Việt Nam, kết quả Liên minh HTX Việt Nam đã tặng 2 giải khuyến khích cho 1 tập thể và 1 cá nhân của tỉnh.

- Tổ chức thành công Hội thi tìm hiểu Luật HTX với hình thức sân khấu hóa. Hội thi có sự tham gia của 10 đội đến từ 10 huyện, thị xã, thành phố, đêm chung kết Hội thi được truyền hình trực tiếp trên sóng Đài Phát thanh và Truyền hình Bình Định đã được mọi tầng lớp nhân dân trên địa bàn tỉnh hưởng ứng theo dõi.

- Phối hợp với Trường đào tạo cán bộ Liên minh HTX Việt Nam, các sở, ngành đã tổ chức 10 lớp đào tạo, bồi dưỡng cho cán bộ lãnh đạo, quản lý, kiểm soát, kế toán HTX; Xây dựng chương trình phối hợp với Tỉnh Đoàn, Hội Nông dân trong công tác tuyên truyền phát triển HTX.

- Phối hợp với Bộ Kế hoạch và Đầu tư tổ chức lớp tập huấn, bồi dưỡng về mô hình HTX theo Luật HTX, đặc biệt là mô hình HTX gắn với chuỗi giá trị sản phẩm và HTX cộng đồng cho cán bộ quản lý của 50 HTX.

b) Tình hình tổ chức và hướng dẫn đăng ký HTX theo Luật

Từ khi thực hiện Luật HTX, các cơ quan chức năng của tỉnh thường xuyên chủ động phối hợp cùng UBND các huyện, thị xã, thành phố tổ chức các

đợt kiểm tra, đánh giá kết quả thực hiện tổ chức lại hoạt động theo Luật HTX; chỉ đạo các phòng chuyên môn, thành lập các tổ công tác thực hiện rà soát, đánh giá hoạt động của các HTX đồng thời có kế hoạch hỗ trợ, hướng dẫn các HTX NN hoàn thành việc đăng ký lại hoạt động theo Luật HTX hoặc chuyển sang các hình thức tổ chức hợp tác khác theo đúng quy định.

c) Tình hình đăng ký lại HTX theo Luật HTX 2012

Tính đến 31/12/2016, toàn tỉnh đã có 201/204 HTX đã chuyển đổi theo Luật HTX, đạt tỷ lệ 98,5%. Còn lại 03 HTX hoạt động kinh doanh không hiệu quả, đã ngừng hoạt động, đang làm thủ tục giải thể.

d) Tình hình chuyển đổi HTX sang loại hình tổ chức khác

Một số HTX hoạt động kém hiệu quả, ngừng hoạt động nhiều năm hoặc có hướng phát triển không phù hợp với quy định của Luật HTX đã được hướng dẫn chuyển đổi sang hình thức khác là: HTX NN Trường Lâm ngừng hoạt động từ năm 2011, đến năm 2013 giải thể chuyển sang hình thức tổ hợp tác (Tổ hợp tác dùng nước Hoài Thanh); HTX NN Vĩnh Hiệp hoạt động kém hiệu quả, năm 2013 giải thể thành lập Tổ hợp tác dùng nước Vĩnh Hiệp; HTX KD-DV Trường Sinh (lĩnh vực chăn nuôi) thành lập mới vào tháng 10/2015, tuy nhiên do mô hình hoạt động không phù hợp nên đã chuyển đổi sang hình thức doanh nghiệp (Công ty TNHH Bảo Châu) trong năm 2016.

đ) Tình hình giải thể HTX theo quy định tại Điều 54 Luật HTX

- Số HTX đã giải thể: 28 HTX

- Số HTX không hoạt động, cần giải thể trong thời gian tới: 03 HTX

e) Tình hình hợp nhất, sáp nhập HTX cùng ngành nghề và địa bàn hoạt động để tăng tiềm lực tài chính và quy mô hoạt động của HTX

Từ 01/7/2013 đến 31/12/2016 đã hợp nhất 18 HTX NN quy mô thôn, liên thôn hoạt động kém hiệu quả ở 3 huyện Phù Mỹ (4 HTX), Phù Cát (4 HTX), Hoài Nhơn (10 HTX) thành 8 HTX có quy mô toàn xã nhằm huy động thêm vốn, kinh nghiệm, tinh gọn bộ máy quản lý để hoạt động hiệu quả hơn.

3. Tình hình triển khai thực hiện các chính sách ưu đãi, hỗ trợ HTX

a) Chính sách đào tạo, bồi dưỡng nguồn nhân lực

Về công tác đào tạo, bồi dưỡng nhân lực, Sở Nông nghiệp và PTNT đăng ký nhu cầu tập huấn, bồi dưỡng cán bộ HTX NN gửi Cục Kinh tế hợp tác và PTNT (báo cáo Bộ Nông nghiệp và PTNT), Sở Kế hoạch và Đầu tư (tổng hợp, báo cáo UBND tỉnh). Trong giai đoạn 2013-2016, Bộ Nông nghiệp và PTNT không phân bổ vốn cho Sở Nông nghiệp để triển khai. Nguồn ngân sách tỉnh giao Liên Minh HTX hàng năm chỉ đảm bảo tổ chức tập huấn, bồi dưỡng cho khoảng 250 lượt cán bộ HTX NN/năm; chưa đảm bảo để thực hiện chính sách đào tạo nguồn nhân lực cho HTX.

b) Chính sách xúc tiến thương mại, mở rộng thị trường

Đa số các HTX NN chỉ cung cấp các dịch vụ đầu vào cho sản xuất nông nghiệp của hộ thành viên, việc sản xuất, chế biến sản phẩm còn ít nên số HTX tham gia các hội chợ thương mại giới thiệu sản phẩm còn hạn chế. Nguyên nhân cơ bản là do chưa tổ chức cho nông dân sản xuất tập trung với khối lượng lớn sản phẩm hàng hóa lớn, chất lượng cao đối với sản phẩm chủ lực mà thị trường có nhu cầu. Mặt khác, HTX chưa phát triển mạnh ngành nghề truyền thống của địa phương hoặc du nhập ngành nghề mới mà sản phẩm sản xuất ra được thị trường chấp nhận; thiếu thông tin định hướng của nhà nước để HTX có cơ sở tổ chức sản xuất; thiếu cơ chế, chính sách hỗ trợ của Nhà nước. Thực hiện Quyết định 39/2012/QĐ-UBND ngày 02/11/2012 của UBND tỉnh Bình Định về điều chỉnh, bổ sung chính sách hỗ trợ doanh nghiệp, HTX, cơ sở sản xuất thuộc làng nghề tham dự hội chợ, triển lãm trong nước và nước ngoài, đến hết năm 2016 có 03 HTX nông nghiệp được tham gia các hội chợ, triển lãm trong và ngoài tỉnh với tổng kinh phí là 50 triệu đồng.

c) Chính sách ứng dụng khoa học, kỹ thuật và công nghệ mới

Thông qua hoạt động của hệ thống khuyến nông, khuyến ngư, khuyến lâm, hàng năm nhà nước hỗ trợ chuyển giao tiến bộ kỹ thuật, công nghệ về trồng trọt, chăn nuôi, nuôi trồng thủy sản và ngành nghề nông thôn cho một số HTX, thành viên và nông dân nên đã góp phần nâng cao năng suất cây trồng, chất lượng sản phẩm, mang lại hiệu quả kinh tế, tăng thu nhập cho hộ thành viên.

d) Chính sách tiếp cận vốn và quỹ hỗ trợ phát triển HTX

Phần lớn các HTX có nhu cầu vay vốn để mở rộng sản xuất, kinh doanh, dịch vụ đều khó tiếp cận được vốn vay của Ngân hàng theo Nghị định số 41/2010/NĐ-CP ngày 12/4/2010 của Chính phủ về chính sách tín dụng phục vụ phát triển nông nghiệp, nông thôn (nay là Nghị định số 55/2015/NĐ-CP).

Theo quy định của ngân hàng tại khoản 3 Điều 9 Nghị định số 55/NĐ-CP quy định: các đối tượng khách hàng được vay không có tài sản bảo đảm phải nộp cho tổ chức tín dụng cho vay giấy chứng nhận quyền sử dụng đất (đối với các đối tượng được cấp giấy chứng nhận quyền sử dụng đất) hoặc giấy xác nhận chưa được cấp giấy chứng nhận quyền sử dụng đất và đất không có tranh chấp do UBND xã xác nhận. Tuy nhiên, giấy chứng nhận quyền sử dụng đất của HTX (nhà nước giao quyền sử dụng đất không thu tiền) nên đất đai vẫn là sở hữu của nhà nước. Ngoài ra, theo báo cáo của ngành Ngân hàng là các HTX không có phương án kinh doanh khả thi, khả năng minh bạch tài sản hạn chế, nội lực kinh tế đơn vị thấp, cơ sở hạ tầng sản xuất, kinh doanh lạc hậu... nên khó tạo niềm tin vay vốn ngân hàng khi không có tài sản bảo đảm. Trong khi đó các ngân hàng cho vay trên nguyên tắc phải đảm bảo thu hồi được nợ.

Quỹ hỗ trợ phát triển HTX: Đến nay các HTX không tiếp cận vốn vay ưu đãi từ Quỹ Hỗ trợ phát triển HTX tỉnh Bình Định vì chưa thành lập Quỹ.

đ) Chính sách thành lập mới HTX

Từ nguồn vốn Chương trình mục tiêu quốc gia xây dựng nông thôn mới hỗ trợ 10 triệu đồng/HTX thành lập mới cho 3 HTX (theo quy định tại Quyết

định 2144/QĐ-UBND ngày 04/7/2014 của UBND tỉnh về việc phê duyệt định mức hỗ trợ phát triển sản xuất giai đoạn 2014-2016 Chương trình mục tiêu quốc gia xây dựng nông thôn mới). Trong thời gian qua, số HTX thành lập mới chưa nhiều chủ yếu là do người dân vẫn còn định kiến với mô hình HTX kiểu cũ; những nơi có HTX đã giải thể thì người dân không có nhu cầu hợp tác; các địa phương chủ yếu tập trung củng cố các HTX cũ thông qua việc hợp nhất, sáp nhập HTX.

e) Chính sách hỗ trợ đầu tư phát triển kết cấu hạ tầng

Chính sách hỗ trợ đầu tư phát triển kết cấu hạ tầng theo Quyết định 2261/2013/QĐ-TTg ngày 15/12/2014 của Thủ tướng Chính phủ phê duyệt Chương trình hỗ trợ phát triển HTX giai đoạn 2015-2020 đến nay vẫn chưa triển khai được. Nguyên nhân là: trong 2 năm 2015 và 2016 trung ương chưa bố trí được kinh phí cho địa phương, năm 2017 tuy có bố trí kinh phí lồng ghép trong Chương trình MTQG xây dựng NTM tuy nhiên kinh phí quá thấp (1,2 tỷ đồng), lại thuộc vốn sự nghiệp nên không thể hỗ trợ kết cấu hạ tầng cho HTX.

g) Chính sách giao đất, cho thuê đất

Đến nay, hầu hết các HTX đã được giao đất và cấp giấy chứng nhận quyền sử dụng đất. Diện tích đất để xây dựng trụ sở, nhà kho, sân phơi khoảng 33 ha. HTX có nhu cầu thuê đất để mở rộng sản xuất kinh doanh hoặc phát triển dịch vụ mới đều được chấp nhận, có 12 HTX NN được thuê đất với diện tích 3,6 ha.

h) Chính sách hỗ trợ vốn, giống khi gặp khó khăn do thiên tai, dịch bệnh

UBND tỉnh đã chỉ đạo Sở Nông nghiệp và Phát triển nông thôn phối hợp với các địa phương tổ chức thực hiện tốt chính sách hỗ trợ vốn, giống khi gặp khó khăn do thiên tai, dịch bệnh theo Quyết định 142/2009/QĐ-TTg ngày 31/12/2009, Quyết định số 49/2012/QĐ-TTg ngày 08/11/2012 của Thủ tướng Chính phủ về cơ chế chính sách hỗ trợ giống cây trồng, vật nuôi, thủy sản để khôi phục sản xuất. Tuy nhiên, việc hỗ trợ chỉ dành cho người sản xuất trực tiếp (hộ nông dân), HTX chỉ đóng vai trò cầu nối tiếp nhận và chuyển giao.

i) Chính sách hỗ trợ chế biến sản phẩm

Việc hỗ trợ lãi suất vốn vay thương mại đối với các khoản vay dài hạn, trung hạn, ngắn hạn để mua máy, thiết bị nhằm giảm tổn thất trong nông nghiệp theo Quyết định 68/2013/QĐ-TTg ngày 14/11/2013 của Thủ tướng Chính phủ về chính sách hỗ trợ nhằm giảm tổn thất trong nông nghiệp trên địa bàn tỉnh chủ yếu là cho đối tượng hộ gia đình, các HTX NN chưa tham gia. Nguyên nhân chủ yếu là do máy móc phục vụ cơ giới hóa sản xuất nông nghiệp trong danh mục quy định của Bộ Nông nghiệp và Phát triển nông thôn chưa phù hợp với nhu cầu sản xuất kinh doanh dịch vụ nông nghiệp của HTX.

k) Chính sách thuế

Các HTX được ưu đãi về thuế thu nhập doanh nghiệp đối với phần thu nhập từ các hoạt động dịch vụ phục vụ trực tiếp sản xuất, kinh doanh của xã viên theo quy định của pháp luật về thuế.

Tuy nhiên, việc hướng dẫn các HTX tính thuế và kê khai thuế của các Chi cục Thuế chưa thống nhất và đồng bộ dẫn đến các HTX được hưởng chính sách thuế khác nhau ở các địa phương trong tỉnh. Ngoài ra, theo quy định của Luật thuế thu nhập cá nhân, HTX NN phải nộp thuế thu nhập cá nhân (với thuế suất 5%) đối với lợi nhuận chia theo vốn góp cho thành viên là không phù hợp vì đối với HTX NN lợi nhuận chia theo vốn góp cho thành viên rất thấp so với các loại hình kinh tế khác.

4. Công tác quản lý nhà nước đối với kinh tế tập thể

UBND tỉnh đã ban hành Quyết định số 597/QĐ-UBND ngày 02/3/2016 về việc kiện toàn Ban Chỉ đạo Phát triển kinh tế tập thể tỉnh Bình Định. Theo đó, Trưởng ban chỉ đạo là Phó Chủ tịch UBND tỉnh; các Phó trưởng ban là lãnh đạo Liên minh HTX, Sở Kế hoạch và Đầu tư, Sở Nông nghiệp và Phát triển nông thôn; thành viên Ban chỉ đạo là lãnh đạo các sở ngành liên quan. Ban chỉ đạo theo dõi, đôn đốc, kiểm tra triển khai kế hoạch phát triển kinh tế tập thể và các chính sách hỗ trợ, khuyến khích phát triển kinh tế tập thể các ngành, các địa phương.

5. Hợp tác quốc tế về kinh tế tập thể

Thông qua sự giúp đỡ của các tổ chức quốc tế, một số HTX đã nhận được hỗ trợ về bồi dưỡng nguồn nhân lực, thông tin tư vấn, vốn cho đầu tư cơ sở hạ tầng, cụ thể:

Dự án “Tăng cường chức năng HTX NN tại Việt Nam giai đoạn II” do Cơ quan hợp tác quốc tế Nhật Bản Jica tài trợ cho 5 tỉnh trong đó có Bình Định: Dự án đã nâng cao năng lực tổ chức và quản lý của cán bộ phụ trách về HTX của Chi cục Phát triển nông thôn, cán bộ phụ trách phát triển HTX của 5 huyện, thị xã có HTX tham gia dự án; nâng cao trình độ năng lực cán bộ quản lý 05 HTX NN thực hiện dự án (HTX NN Phường Bình Định, TT Phú Phong I, Mỹ Trinh, Ân Thạnh, Phước Quang). Về vật chất, dự án tài trợ mỗi HTX tham gia dự án 1 bộ máy tính - máy in và 1 kết sắt.

Dự án sinh kế nông thôn bền vững do Cơ quan phát triển quốc tế New Zealand tài trợ: hỗ trợ xây dựng 2 mô hình sản xuất, sơ chế rau an toàn tại HTX Phước Hiệp và HTX Thuận Nghĩa (hỗ trợ quy trình sản xuất rau an toàn, kinh phí cấp chứng nhận VietGap, nhà sơ chế rau, xe vận chuyển rau); mô hình kết nối nông dân nghèo với thị trường, hỗ trợ cho 2 HTX Ngọc An và HTX Hoài Mỹ kinh phí để xây dựng xưởng, lắp đặt thiết bị chế biến Dầu dừa tinh khiết (Ngọc An 600 triệu đồng, Hoài Mỹ 650 triệu đồng), tập huấn chuyển giao mở rộng mô hình giúp nông dân nắm được quy trình kỹ thuật chăm sóc và phòng trừ bộ cánh cứng hại dừa.

Dự án “Gieo hạt giống cho sự thay đổi - nhằm giảm thiểu biến đổi khí hậu dựa vào cộng đồng thông qua sản xuất lúa gạo bền vững” do Tổ chức phát triển

Hà Lan tài trợ: Dự án đã tập huấn phương pháp thâm canh lúa cải tiến cho thành viên một số HTX nhằm giảm chi phí sản xuất và nâng cao năng suất lúa cho thành viên, đồng thời hỗ trợ 3 máy cuốn rơm cho 3 HTX: Phước Hưng, Phước Sơn 1, Hoài Mỹ với tổng kinh phí 450 triệu đồng.

II. TÌNH HÌNH PHÁT TRIỂN HỢP TÁC XÃ TỪ KHI LUẬT HTX CÓ HIỆU LỰC THI HÀNH (01/7/2013 đến ngày 31/12/2016)

1. Đánh giá chung về tình hình phát triển HTX

Tính đến 31/12/2016, toàn tỉnh có 204 HTX giảm 18 HTX so với thời điểm 01/7/2013, do 27 HTX giải thể, 9 HTX thành lập mới. Trong đó: 152 HTX nông nghiệp; 27 Quỹ TDND; 14 HTX giao thông vận tải; 11 HTX tiểu thủ công nghiệp, thương mại và dịch vụ.

Toàn tỉnh đã có 201/204 HTX đã chuyển đổi theo Luật HTX, đạt tỷ lệ 98,5%. Còn lại 03 HTX chưa chuyển đổi là HTX nông nghiệp Lương Sơn, HTX thủy sản Thành Thái, HTX nông nghiệp Hoài Châu Bắc 1. Các HTX này hoạt động kinh doanh không hiệu quả, đã ngừng hoạt động, đang làm thủ tục giải thể.

Tổng số thành viên là 333.183 thành viên, giảm 216.437 thành viên so với năm 2013; Vốn điều lệ khoảng 205,4 tỷ đồng tăng so với năm 2013 là 22,7 tỷ đồng so với năm 2013; Tổng nguồn vốn hoạt động là 2.781 tỷ đồng, tăng 1.402,2 tỷ đồng so với năm 2013; Tổng doanh thu năm 2016 đạt 970,2 tỷ đồng, tăng 96,593 tỷ đồng so với năm 2013.

Sau 3 năm thực hiện Luật HTX, các HTX trên địa bàn đã tiến hành tổ chức lại bộ máy quản lý, mở rộng quy mô sản xuất, địa bàn hoạt động, nhiều HTX đã thích ứng với cơ chế thị trường, phát huy vai trò của một tổ chức kinh tế trên địa bàn nông thôn, góp phần quan trọng trong việc thực hiện chương trình xây dựng nông thôn mới.

2. Đánh giá kết quả phát triển HTX theo lĩnh vực:

a) Hợp tác xã nông nghiệp

Tính đến 31/12/2016, toàn tỉnh có 152 HTX nông nghiệp, trong đó có 149 HTX nông nghiệp, 1 HTX lâm nghiệp, 2 HTX thủy sản. So với năm 2013, giảm 10 HTX do đã hợp nhất được 18 HTX quy mô nhỏ, hoạt động kém hiệu quả tại các huyện Phù Mỹ, Phù Cát, Hoài Nhơn thành 8 HTX có quy mô toàn xã, giải thể 3 HTX và thành lập mới 3 HTX.

Tổng số thành viên là 248.472 thành viên, giảm 238.960 thành viên so với năm 2013; Tổng nguồn vốn hoạt động là 596 tỷ đồng, tăng 148,3 tỷ đồng so với năm 2013; Tổng doanh thu năm 2016 đạt 479,2 tỷ đồng, tăng 41,9 tỷ đồng so với năm 2013; Thu nhập bình quân người lao động là 1.800.000 đồng/tháng.

Nhìn chung sau khi tổ chức lại hoạt động thì hình thức tổ chức, nội dung hoạt động và phương thức quản lý của các HTX NN được củng cố và phát triển hơn. Đội ngũ cán bộ quản lý được tổ chức theo hướng tinh gọn “giảm số lượng, tăng chất lượng” và ngày càng trẻ hóa, trong đó một số cán bộ đã mạnh dạn nghiên cứu thị trường và tự tìm kiếm cơ hội kinh doanh cho đơn vị mình.

Nội dung hoạt động của các HTX được xác định lại phù hợp với nhu cầu của thành viên, loại bỏ dần những dịch vụ không hiệu quả, chú trọng đầu tư chiều sâu những dịch vụ mang lại lợi ích thiết thực cho thành viên cũng như kinh tế HTX, trong đó mở rộng dịch vụ liên kết với các doanh nghiệp tổ chức cung ứng vật tư và tiêu thụ nông sản cho thành viên. Hiện nay, có khoảng 22 HTX tổ chức liên kết với các doanh nghiệp trong và ngoài tỉnh cung ứng vật tư và tiêu thụ nông sản cho thành viên thông qua mô hình cánh đồng lớn với 3 hình thức liên kết là cung ứng vật tư đầu vào, cung ứng vật tư và tiêu thụ nông sản, tiêu thụ nông sản; tiêu biểu như HTX Phước Hưng, Nhơn Thọ 2, Hoài Mỹ, Phước Quang, Phước Thắng, Phước Sơn 1... Có thể khẳng định đây là dịch vụ mang lại lợi ích và hiệu quả cao cho các thành viên và HTX, là xu hướng phát triển phù hợp với định hướng tái cơ cấu ngành nông nghiệp, thể hiện đúng bản chất “hợp tác” của các thành viên và “tổ chức đại diện” của nông dân.

Tình hình thực hiện các quy định của Luật Hợp tác xã

- Xây dựng và thực hiện phương án sản xuất kinh doanh: 100% các HTX đang hoạt động có xây dựng phương án sản xuất kinh doanh, hàng năm có tổng kết báo cáo kết quả thực hiện phương án sản xuất kinh doanh trước Đại hội thành viên.

- Thực hiện chế độ kế toán và báo cáo tài chính: hầu hết các HTX đang thực hiện chế độ kế toán theo Thông tư 24/2010/TT-BTC, một số ít HTX đặc thù thực hiện chế độ kế toán theo Quyết định số 48/2006/QĐ-BTC. Đến nay, có 142/152 HTX nộp báo cáo quyết toán tài chính năm 2016 cho phòng Kế hoạch-Tài chính các huyện, thị xã, thành phố. 100% các HTX có lợi nhuận sau thuế thực hiện trích lập các loại quỹ đúng quy định.

- Việc phân phối thu nhập cũng được HTX quan tâm và thực hiện đúng quy định Luật HTX, ưu tiên theo mức độ sử dụng dịch vụ hơn là vốn góp như trước đây, điều này đã khuyến khích các thành viên sử dụng dịch vụ của HTX.

b) Hợp tác xã giao thông vận tải

Tính đến 31/12/2016, toàn tỉnh có 14 HTX vận tải (giảm 3 HTX so với năm 2013), tổng số 761 thành viên (giảm 1.097 thành viên so với năm 2013) Tổng phương tiện vận tải khoảng 950 đầu xe, trong đó có khoảng 612 xe khách và 338 xe tải các loại. Tổng nguồn vốn hoạt động 750,6 tỷ đồng (tăng 148,3 tỷ đồng so với năm 2013), tổng doanh thu đạt hơn 275,5 tỷ đồng (tăng 43.2 tỷ đồng so với năm 2013), tổng lợi nhuận đạt hơn 2,1 tỷ đồng (tăng 832 triệu đồng so với năm 2013).

Các HTX giao thông vận tải trên địa bàn tỉnh dần trở thành chỗ dựa tin cậy của thành viên trong việc cung cấp các dịch vụ như: Tham gia vận tải tuyến cố định nội tỉnh và liên tỉnh, hợp đồng vận chuyển hàng hóa, du lịch, đại diện thành viên thực hiện nghĩa vụ với Nhà nước, giải quyết các rủi ro, tai nạn với các cơ quan liên quan, khai thác nguồn hàng, góp phần đáng kể đảm bảo an sinh xã hội trên địa bàn tỉnh. Mặc dù quy mô còn nhỏ nhưng các dịch vụ do HTX cung cấp có chất lượng ngày càng cao, góp phần đáng kể trong việc đáp ứng nhu

cầu vận tải hàng hóa, hành khách trên địa bàn. Hoạt động của các HTX vận tải giúp các thành viên, người lao động trên địa bàn có việc làm, thu nhập ổn định. Điều này đã góp phần tích cực trong việc lập lại trật tự về lĩnh vực vận tải hành khách, giảm xe dù bến cóc trên địa bàn tỉnh.

Các HTX hoạt động hiệu quả tiêu biểu như: HTX vận tải Bình Minh, HTX vận tải Phù Cát.

c) Hợp tác xã tiểu thủ công nghiệp, thương mại, dịch vụ

Đến năm 2016, toàn tỉnh có 11 HTX tiểu thủ công nghiệp, thương mại, dịch vụ (giảm 5 HTX so với năm 2013), tổng số 2.807 thành viên (giảm 6.537 thành viên so với năm 2013). Tổng nguồn vốn hoạt động 85,9 tỷ đồng, vốn điều lệ 23,5 tỷ đồng, tổng lợi nhuận đạt hơn 8,6 tỷ đồng (tăng 4 tỷ đồng so với năm 2013).

Một số HTX tiểu thủ công nghiệp đã mạnh dạn huy động thêm nguồn vốn đầu tư cơ sở vật chất, khoa học công nghệ và ứng dụng tiến bộ khoa học kỹ thuật vào sản xuất, đồng thời mở rộng ngành nghề, đa dạng mẫu mã sản phẩm (như HTX sản xuất đá Bình Đề, HTX gạch ngói Phú phong,...). Tuy nhiên, đa số các HTX tiểu thủ công nghiệp gặp khó khăn trong sản xuất kinh doanh, chậm phát triển, khả năng cạnh tranh còn hạn chế, chưa tìm được đầu ra cho sản phẩm, chưa có sản phẩm mới. HTX dịch vụ điện tiếp tục hoạt động theo đúng các quy định của Nhà nước về kinh doanh và vận hành lưới điện nông thôn. HTX thương mại dịch vụ tổng hợp đang ngừng hoạt động.

d) Quỹ tín dụng nhân dân

Tính đến 31/12/2016, toàn tỉnh có 27 Quỹ TDND, tổng số 74.987 thành viên (tăng 7.812 thành viên so với năm 2013), tổng nguồn vốn hoạt động 1.341 tỷ đồng (tăng 575 tỷ đồng so với năm 2013), tổng lợi nhuận đạt 8,8 tỷ đồng, tổng dư nợ cho vay khoản 1.028 tỷ đồng, tỷ lệ nợ xấu 24,23%, thu nhập bình quân người lao động là 7.430.000 đồng/tháng.

Hệ thống Quỹ tín dụng nhân dân trên địa bàn nhìn chung đã được củng cố, phát triển tương đối nhanh, hoạt động ổn định, hầu hết kinh doanh hiệu quả tốt và có xu hướng phát triển, thu hút nhiều thành viên mới. Thông qua việc huy động vốn nhân rồi trong dân, các Quỹ tín dụng nhân dân đã chủ động tạo điều kiện cho hộ gia đình, các thành viên của Quỹ vay vốn để phát triển sản xuất kinh doanh chủ yếu để đầu tư phục vụ sản xuất nông nghiệp như mua giống, phân bón, thuốc bảo vệ thực vật, mua sắm trang thiết bị phục vụ sản xuất nông nghiệp, phát triển chăn nuôi gia súc, gia cầm, nuôi trồng, chế biến thủy hải sản, mua sắm các mặt hàng tiêu dùng phục vụ đời sống... góp phần đẩy lùi tệ nạn cho vay nặng lãi ở nông thôn.

Một số Quỹ TDND hoạt động hiệu quả như: Quỹ TDND Nhơn Lộc, Quỹ TDND Bồng Sơn.

III. CÁC VẤN ĐỀ TỒN TẠI, KHÓ KHĂN

1. Những tồn tại, hạn chế

Một số HTX nông nghiệp đăng ký lại hoạt động còn mang tính thủ tục, hình thức. Về phương thức hoạt động vẫn chưa có sự thay đổi, tư duy hoạt động còn nặng về hành chính, bao cấp. Đa số các HTX nông nghiệp hiện nay mới chỉ tập trung hoạt động đối với các dịch vụ đầu vào cho sản xuất nông nghiệp, còn các dịch vụ như: bảo quản, chế biến, tiêu thụ sản phẩm chưa được quan tâm, nên số HTX thực hiện việc bao tiêu nông sản cho thành viên ít, hiện mới chỉ có khoảng 10% số HTX thực hiện việc bao tiêu một phần sản phẩm của thành viên. Từ đó chưa hỗ trợ nhiều cho việc gia tăng sản lượng và giá trị của sản xuất nông nghiệp.

Nhiều HTX còn lúng túng trong định hướng hoạt động và đầu tư phát triển sản xuất kinh doanh, chưa có sản phẩm dịch vụ tốt để đáp ứng nhu cầu sản xuất dịch vụ; thiếu sự liên kết chặt chẽ giữa HTX với thành viên, nguồn vốn hoạt động của các HTX thấp, không tiếp cận được nguồn vốn của các ngân hàng thương mại để xây dựng phương án sản xuất kinh doanh hàng năm. Vốn ít, doanh thu thấp nên hiệu quả hoạt động chưa cao. Do hiệu quả hoạt động hạn chế, lợi ích mang lại cho thành viên chưa cao nên người nông dân chưa hăng hái tham gia, gắn bó với HTX.

Thành viên của HTX vận tải có xu hướng xin ra khỏi HTX để thành lập doanh nghiệp tư nhân hoặc tham gia góp vốn vào các công ty trách nhiệm hữu hạn, công ty cổ phần trong và ngoài tỉnh ngày càng tăng, ảnh hưởng đến hoạt động của các HTX vận tải. HTX tiểu thủ công nghiệp gặp khó khăn trong sản xuất kinh doanh, nhất là về vốn và thị trường tiêu thụ, khả năng cạnh tranh còn hạn chế.

2. Nguyên nhân

Văn bản hướng dẫn thực hiện Luật HTX của Trung ương chậm và còn những nội dung chưa phù hợp nhưng chưa điều chỉnh kịp thời. Có sự lúng túng trong nhận thức của cán bộ và người dân về mô hình hoạt động của HTX và vai trò của HTX, nhất là HTX nông nghiệp. Các chính sách hỗ trợ phát triển HTX và đặc biệt là trách nhiệm quản lý Nhà nước của các sở, ngành, các huyện, thị xã, thành phố đối với HTX còn chung chung.

Tình hình vốn, quỹ của các HTX còn khó khăn, mức vốn bình quân của các HTX còn thấp, nhất là các HTX nông nghiệp chủ yếu là vốn tài sản cố định đã sử dụng lâu năm, nhà xưởng và thiết bị xuống cấp, lạc hậu. Đa số các HTX thiếu vốn để sản xuất, kinh doanh; các HTX nông nghiệp rất khó tiếp cận được với nguồn vốn vay từ các tổ chức tín dụng, trong khi đó việc huy động vốn từ thành viên khó khăn ảnh hưởng đến năng lực sản xuất kinh doanh và khả năng cạnh tranh của HTX. Nhiều HTX thiếu chủ động, trông đợi vào sự hỗ trợ của Nhà nước.

Trình độ quản lý, điều hành, xây dựng phương án kinh doanh và tổ chức sản xuất kinh doanh của một số HTX chưa đáp ứng yêu cầu.

3. Một số giải pháp phát triển HTX trong thời gian đến

Tỉnh ủy, UBND tỉnh chỉ đạo các cấp ủy đảng, chính quyền, các sở, ban, ngành tiếp tục tăng cường thực hiện một số nhiệm vụ và giải pháp trọng tâm sau:

- Tiếp tục quán triệt thực hiện Kết luận số 56-KL/TW ngày 21/2/2013 của Bộ Chính trị về đẩy mạnh thực hiện Nghị quyết Trung ương 5 khóa IX về tiếp tục đổi mới, phát triển và nâng cao hiệu quả kinh tế tập thể; Quyết định 2261/QĐ-TTg ngày 15/12/2014 của Thủ tướng Chính phủ về chương trình hỗ trợ phát triển HTX giai đoạn 2015-2020 nhằm tạo điều kiện hỗ trợ các cơ chế chính sách cho các HTX. Tiếp tục triển khai thực hiện Chỉ thị số 17/CT-UBND ngày 17/11/2015 của UBND tỉnh về việc đẩy mạnh triển khai thi hành Luật HTX.

- Các cấp Ủy đảng, chính quyền, các sở, ngành tăng cường lãnh đạo, chỉ đạo tạo điều kiện tháo gỡ khó khăn kinh tế tập thể. Đẩy mạnh việc tuyên truyền, phổ biến các mô hình HTX kiểu mới.

- Nâng cao hơn nữa vai trò quản lý của Nhà nước đối với HTX. Đặc biệt quan tâm đến việc bố trí bộ phận, cán bộ chuyên trách theo dõi HTX ở huyện và cán bộ phụ trách HTX ở cấp xã. Các ban, ngành và chính quyền địa phương cần tập trung chủ yếu vào nhiệm vụ quản lý nhà nước đối với HTX, đề ra các giải pháp, cân đối các nguồn lực để triển khai thực hiện có hiệu quả.

- Ban hành đề án, chương trình, chính sách hỗ trợ cụ thể, chính sách hỗ trợ liên kết gắn sản xuất với tiêu thụ làm cơ sở cho việc chỉ đạo, triển khai và tổ chức thực hiện có hiệu quả Luật HTX.

- Thường xuyên tổ chức đối thoại với các HTX để phát hiện và tháo gỡ các khó khăn vướng mắc của các HTX trong thực hiện các chính sách hiện hành. Tập trung tháo gỡ và có những chính sách đủ mạnh để hỗ trợ HTX về đào tạo, bồi dưỡng nguồn nhân lực, đất đai và tài chính tín dụng... tháo gỡ những vấn đề liên quan đến hoạt động kinh doanh của các HTX.

- Đẩy mạnh công tác hỗ trợ theo hướng xuất phát từ yêu cầu của đơn vị, tập trung đẩy mạnh công tác thông tin, hoạt động chuyển giao công nghệ, kỹ thuật thích hợp giúp nâng cao năng suất, chất lượng sản phẩm, hạ chi phí sản xuất, hạn chế ô nhiễm môi trường... Đẩy mạnh trợ giúp, tư vấn về xây dựng, đăng ký chất lượng sản phẩm, sở hữu trí tuệ, môi trường, vệ sinh an toàn nông sản thực phẩm.... Từng bước hướng dẫn công tác xúc tiến thương mại phù hợp với yêu cầu, thu hút sự tham gia của các đơn vị, tác động tới việc nâng cao hình ảnh, thương hiệu của HTX, đối với việc hỗ trợ các HTX ký kết hợp đồng, tiêu thụ sản phẩm, thiết lập các đối tác kinh tế...

- Tiếp tục duy trì và nâng cao chất lượng, thời lượng phát sóng các chương trình tuyên truyền trên Truyền hình Bình Định, Báo Bình Định. Biên soạn và phát hành Tập san kinh tế hợp tác giới thiệu về kinh tế tập thể tỉnh Bình Định và các HTX điển hình tiên tiến, các mô hình HTX kiểu mới, các chính sách, pháp luật của Nhà nước đối với HTX.

4. Kiến nghị

Tiếp tục tham mưu, đề xuất với Đảng, Nhà nước các biện pháp, giải pháp nhằm đẩy mạnh thực hiện Nghị quyết số 13-NQ/TW ngày 18/3/2002 của Hội nghị lần thứ 5 Ban Chấp hành Trung ương Đảng (khóa IX) về tiếp tục đổi mới, phát triển và nâng cao hiệu quả kinh tế tập thể; Chỉ thị số 20-TC/TW ngày 02/01/2008 của Ban Bí thư Trung ương Đảng về tăng cường sự lãnh đạo thực hiện Nghị quyết Trung ương 5 (khóa IX); Nghị quyết số 26-NQ/TW ngày 05/8/2008 của Hội nghị lần thứ 7 Ban Chấp hành Trung ương Đảng (khóa X) về nông nghiệp, nông dân, nông thôn; Kết luận của Bộ Chính trị số 56-KL/TW ngày 21/02/2013; Luật Hợp tác xã năm 2012 và hệ thống các văn bản, nghị quyết liên quan.

Kính đề nghị Bộ Kế hoạch và Đầu tư phối hợp với các Bộ, ngành liên quan tiếp tục nghiên cứu, rà soát các quy định hiện hành để tham mưu Chính phủ sớm ban hành Nghị định sửa đổi, bổ sung Nghị định số 193/2013/NĐ-CP ngày 21/11/2013 của Chính phủ quy định chi tiết một số điều của Luật Hợp tác xã phù hợp với giai đoạn hiện nay. Đặc biệt quan tâm ban hành chính sách liên quan đến lĩnh vực nông lâm ngư nghiệp.

Kính đề nghị các Bộ, ngành trung ương theo phạm vi thẩm quyền ban hành đồng bộ các văn bản triển khai thực hiện Quyết định số 2261/QĐ-TTg ngày 15/12/2014 của Thủ tướng Chính phủ về việc phê duyệt Chương trình hỗ trợ phát triển hợp tác xã giai đoạn 2015-2020, hướng dẫn và quan tâm hỗ trợ kinh phí tạo điều kiện cho địa phương thực hiện Chương trình có hiệu quả.

Trên đây là báo cáo sơ kết thi hành Luật HTX trên địa bàn tỉnh Bình Định, UBND tỉnh kính báo cáo Thủ tướng Chính phủ và Bộ Kế hoạch và Đầu tư./. 

Nơi nhận:

- Như trên;
- Thường trực Tỉnh ủy (báo cáo);
- CT, các PCT UBND tỉnh;
- CVP, PVP NN;
- Lưu: VT, K13 (11b) 



Trần Châu